

In Svizzer fiss bunamain daventà president da Chile

Ina istorgia remartgabl

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ **Avant duas emnas na sminavan ins anc nagut a Nessler-Krummenau. Fin quel di ch'il president da vischnanca Rolf Huber ha retschavi in remartgabel telefon. In schurnalist fascheva pre-tensiuns abstrusas.** Numnadamain:

Eduardo Frei, anteriur president da Chile e danovamain candidat per il presidi, saja burgais da Nessler-Krummenau. Frei haja raquintà plain luschezza en il cumbat electoral ch'el possedia dapi curt temp il dretg da burgais svizzer.

Rolf Huber aveva ina giada inscuntrà Frei, cura che lez aveva visità la vischnanca dal Toggenburg, nua che ses tat era nashì. Ma ch'il Chilen duess tuttenina esser conburgais da Nessler-Krummenau na pudeva il president da vischnanca strusch s'imaginar.

Febra per las elecziuns a Chile

Per far la segira ha Huber telefonà a l'uffizi dal stadi civil dal Toggenburg che ha confermà: Eduardo Frei, candidat per la sutga presidiala a Chile, è propi burgais da Nessler-Krummenau. L'Uffizi federal da migraziun ha lubì la reimpatriaziun (Wiedereinbürgerung).

Suenter l'emprima surpraisa ha il president da vischnanca mussà plaschair. I saja bun per il Toggenburg ch'in um

uschè renumà daventia conburgais. E la pressa locala saveva suenter da scriver ch'ils convischins tegnian bravamain il polisch al Toggenburgais da Chile per sia candidatura sco president. La finala n'hai betg tanschì per Frei che ha recaltgà ils 17 da schaner mo 48,12 pertschient da las vuschs dals Chilens. Ses concurrent, il miliardari conservativ *Sebastian Piñera*, ha fatg la cursa cun 51,87 pertschient vuschs.

Politichers sa stgandaliseschan

La «story» dal nov conburgais svizzer ha era fatg la curella atras las gasettas grondas da la Svizra. Lezzas han vulì savair: Co èsi pussaivel ch'insatgi obtegna il dretg da burgais d'ina vischnanca senza che quella saja infurmada? N'è la chausa forsà betg dal tut schubra?

Politichers da dretg e sanester èn s'exprimids cun supposiziuns. Ins haja dà il dretg da burgais a Frei mo perquai ch'el saja ritg e renumà. Il president da la pps *Toni Brunner* – abitant dad Ebnat-Kappet gist sper Nessler-Krummenau – ha discurrì d'ina favurisaziun arbitraria (willkürliche Bevorzugung) tar la reimpatriaziun da Frei.

Berna sto explitgar daco e dacum

En vista al brimbori medial ha l'Uffizi federal per migraziun stuì agir, vul dir

communitgar. «Eduardo Frei adimple-scha tut las cundiziuns per ina reimpatriaziun», uschia la comunicaziun da pressa. Las cundiziuns per reimpatriaziuns – per exempel per uffants da burgais svizzers emigrads – sajan suandantas: vacanzas en Svizra, contact cun persunas en Svizra, contact cun organizziuns da Svizzers en l'exteriur, discurren ina da las linguas svizas.

«Signur Eduardo Frei Ruiz-Tagle ha inoltrà ils 31 da fanadur 2008 tar l'ambassada svizra a Santiago de Chile ina dumonda per reimpatriaziun. Tenor la procedura usitada èsi vegnì manà in discurs extendì cun il petent. Sinaquai han ins surdà tuts documents a l'Uffizi federal da migraziun», statti scrit en la comunicaziun. L'uffizi da migraziun a Berna haja contactà il chantun Son Gagl sco prescrit. Ils 18 da december haja l'Uffizi federal da migraziun approvà la dumonda da Frei da daventar burgais svizzer. D'infurmar la vischnanca davart quest pass stettia en la cumpetenzza dal chantun.

Senza daners – damain schanzas

L'unda mediala n'è betg sa calmada suenter la comunicaziun. Intginas gasettas han anc examinà da manidel sche Frei adempleschia las cundiziuns pretendidas. El discurre talian perquai ch'el haja studegià trais onns en l'Italia, ma visi-

tas en Svizra haja Frei fatg mo duas: Ina a Nessler-Krummenau ed ina al Forum economic a Tavau. Plinavant n'haja Frei ni contacts persunals en Svizra ni sa participeschia ad occurrenzas da las organizziuns svizas a Chile.

«Neben Wurzeln brauchts auch

Geld» è stà in titel d'in artitgel en il «Tagessanzeiger» sur da la pratica da reimpatriaziun da l'Uffizi federal da migraziun. En questa contribuziun vegnan a pled Chilens cun ragischs svizas che n'han betg gì tanta fortuna cun lur dumondas da reimpatriaziun.

Fiss quai pussaivel en il Grischun?

Da princip pudess ina tala istorgia era capitar ad ina vischnanca grischuna. Dal 2007 fin il 2008 ha l'Uffizi federal da migraziun lubì radund ventg reimpatriaziuns en vischnancas grischunas.

Il 2007 ha l'uffizi federal reimpatrià (wiedereinbürgern) 176 persunas, diesch da quellas en il Grischun en suandantas vischnancas: Ftan, Glion, Nufenen, Valragn, Fuldera e Poschiavo. Il 2008 èn 197 persunas vegnidas reimpatriadas en l'entira Svizra, tschintg en il Grischun en las vischnancas Nufenen e Schiers. Per part han ins reimpatrià pliras persunas da la medema famiglia en la medema vischnanca. Il 2009 hai dà reimpatriaziuns a Maiavilla, Poschiavo, S-chanf, Cuir, Calfreisen, Schiers.

In cas sco a Nessler-Krummenau

cun Eduardo Frei pudess teoreticamain era capitar en il Grischun, hai num tar l'Uffizi chantunal per fatgs da polizia e da dretg civil. La confederaziun decidia en atgna reschia davart ina reimpatriaziun. Il chantun vegnia mo contactà per sclerir giu sch'il petent haja propi ragischs en il lieu inditgà. Sche la confederaziun approveschia ina dumonda da reimpatriaziun vegnia il chantun infurmà. En il Grischun aviseschia l'uffizi lura il register da stadi civil e tarmettia anc a la vischnanca da burgais ina copia. Sch'i na dettia nagina vischnanca da burgais obtegna la vischnanca politica la copia. Auters chantuns n'infurmeschian per part betg las vischnancas, hai num tar l'Uffizi chantunal per fatgs da polizia e da dretg civil.